

L'ombra de l'accent

Associació «ENRAONEM»

Un dels darrers baluards que té una llengua és la toponímia. Al Vallespir la toponímia de soca-rel és pre-catalana, catalana i pròpia del país. Es nota en el nom de les muntanyes, els rius, els pobles, les demarcacions geogràfiques, les cases, els masos... Per descomptat, d'ençà de temps la norma ortogràfica imposada és la de la llengua oficial de París, fet que embolica la troca dels turistes i nouvinguts que treuen mal a pronunciar les paraules escrites en els rètols d'entrada o eixida de pobles, veïnats o qualsevol direcció d'indret indicat d'origen català. Pel que fa a les places i carrers de les poblacions, França ha treballat de valent per posar-hi la seva marca, sia d'esquerra o de dreta. Respecte als llocs i edificis públics, també.

Els catalans per a parlar de la capital del Regne Unit (exònim català) tenen l'exònim Londres. Com ens n'adonem amb els rètols de les carreteres quan ens dirigim cap al migdia del país, trobem els exònims «Gérone» per Girona, «Barcelone» per Barcelona... La grossa és que encara fins fa unes tres setmanes hi havia paraules considerades forasteres que han passat de llarg durant més de vint anys i que han estat reduïdes al nombre de la unitat. Un topònim que es veia repetidament, ortografiat en català, FIGUERES, i que feia il·lusió de llegir quan pujaves carretera amunt; un simple mot que molt senzillament esborrava la frontera del riu Major i ens feia transitar per un espai ben català on la llengua pròpia del territori semblava respectada!

Malauradament, devia ésser un oblit. A principis de gener d'enguany la retolació de les cruïlles de la carretera D9, a partir del Pas del Llop fins al pont del riu Major, ha estat completada, modificada i el que temíem que succeís, ha ocorregut! Els senyors de les carreteres, sota ordres del Consell Departamental que depèn de més amunt, han canviat els rètols de «FIGUERES» per «FIGUÈRES».

Trist. Cansador. Colpidor. Uns rètols que abans de la grossa, tothom, fos quin fos el seu idioma vernacular podia llegir. Cap despesa per al Consell Departamental (que per cert no és com el que gestiona la zona del País Basc sota administració francesa, on tota la retolació d'indicadors de direccions són en ambdues llengües, basc i francès) suplementària per a posar la retolació bilingüe. Cap nosa!

Però no: calia posar una ombra on no feia menester. L'ombra de l'accent greu o també anomenat obert. Ni tan sols en la pronúncia que el conductor que se'n vol anar cap a **Figueres** té la tria de llegir i produir oralment o mentalment el topònim amb «e» oberta o tancada. En català recordem que la tonicitat de la paraula recau damunt de la penúltima síl·laba i que la vocal és tancada i sona /é/. El català és una llengua plana. En francès el mot era deixat a la pràctica idiomàtica de cadascú. Sovint hom la podia sentir aguditzada, a l'estil dels septentrionals gals. El francès és una llengua aguda. El topònim de la capital alt-empordanesa pronunciat «FIGUÈR...» Amb una «e» esbatanada.

Els nostàlgics d'aquests vint anys llargs (poc després de l'obertura del pont de riu Major és quan es varen posar rètols) de resistència de la normativa catalana en una paraula tan important per a tots el vallespirencs i en especial per als de la vall de Quera, poden encara anar a admirar la paraula catalana FIGUERES a la carretera D 115, pocs metres abans del trencant del Pas del Llop. Hi poden anar i fotografiar-la. En podran ésser bocabadats, car el rètol enmig d'una munió de companys afrancesats esdevé símbol de la resistència. La resistència de cara a l'assimilació. El Pas del Llop, últim bastió de la llengua pròpia del Vallespir.

No cal trigar massa.

En unes hores on Catalunya en la seva part sota dominació espanyola s'emancipa en un procés amb cossols ferrenys, podem veure, en aquesta nova manera de pintar fronteres de forma subliminal en la ment de tots els qui llegeixen aquest topònim «Figuères», una voluntat per part de l'*Académie Française* de voler llençar a les escombraries el topònim «Figueras» que no era, ni és, i que al·ludeix quan es verbalitza a la trista història d'una geografia sotmesa als de Castella, i de continuar l'afrancesament bo i considerant que darrere el pont del riu Major hi ha Catalunya. Si reconeixen aquest territori com a tal, siguem optimistes i vulguem creure que un dia els catalans de les terres septentrionals de llevant viuran el procés d'emancipació.

L'accent caurà tot sol, la frontera també, i l'ombra s'esvairà. ■